

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת

ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

תפילת "עננו בורא עולם" עד הקו האדום התחתון בכינרת

מאת הרב דוד אברהם ספקטור

נשאלתי שוב אם עכשיו אחרי שירדו גשמים רבים, יש להמשיך לומר תפילת "עננו בורא עולם" נלע"ד שכל זמן שאין הוראה אחרת מטעם הרבנות הראשית לישראל, יש להמשיך לאומרה, כפי שנפסק בשלחן ערוך(תקעה, ח) "עד שירד גשם הראוי לבורות" והבור הלאומי שלנו הוא הכנרת שאמנם עלה ב15 ס"מ בימים האחרונים, אבל היום(כ"ז שבט תשע"א) הוא עדיין עומד 85 ס"מ מתחת לקו האדום התחתון. וכן ראיתי שכתב הרב יוסף צבי רימון שליט"א במדורו 'שואל ומשיב' בדף הקשר של ישיבת הר עציון לחיילים, גל' 735 תש"ס:

"...כששאלתי פעם את מו"ר הרב ליכטנשטיין שליט"א בעניין זה, השיב גם הוא שיש להמשיך ולבקש גשם גם כעת, אך מנימוק אחר. הרמב"ם, בהלכות תעניות פ"ד הי"ט כותב: "ירדו להם גשמים - עד מתי יהיו יורדין ויפסקו הציבור מן התענית? משירדו בעומק הארץ החריבה טפח... והנה, בפ"ב הי"ז, לכאורה, סותר הרמב"ם את עצמו. שם כתב: "וכן אם הגיע זמן חג הסוכות ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאות מהם הבורות, השיחין והמערות, הרי אלו מתעניין עד שירד גשם הראוי לבורות" וכו'. הרי שנקט הרמב"ם שממשיכים להתענות, למרות שירד מספיק גשם לשדות, עד שירד כל הגשם הנדרש - "עד שירד גשם הראוי לבורות"!

מבאר מו"ר שליט"א בשם חותנו הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל, שיש הבדל בין שתי ההלכות ברמב"ם. יש שני מקרים בהם מתענים: א. כאשר לא ירד גשם כלל מתחילת ימות הגשמים. ב. כאשר ירד גשם, אך לא מספיק. סדרת התעניות הכתובה במסכת תענית נאמרה רק במקרה הראשון, וכך פותח הרמב"ם בפ"ג: "הרי שלא ירדו להם גשמים כל עיקר מתחילת ימות הגשמים... בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור...". על סדרת תעניות זו דן הרמב"ם בפרקים ג-ד, ולגביה הוא אומר, בסוף פרק ד, שיש לסיימה כאשר ירדו הגשמים טפח באדמה. אולם, פרט לסדרת תעניות זו, יש תעניות שממשיכים להתענות מידי פעם. תעניות אלו מתענים עד שלא יהיה צורך יותר בגשמים - "עד שירד גשם הראוי לבורות", ועל כך דיבר הרמב"ם בפרק ב. ולענייננו: אמנם סדרת התעניות היתה מפסיקה לאחר הגשמים שירדו, אולם הצורך בגשם היה ממשיך, ולכן יש להמשיך ומדי פעם לקבוע תעניות, וכמו כן יש להמשיך ולבקש גשם עד שירד כל הצורך".